

УДК 94
DOI: 10.46493/2663-2675.31(5).2021.28-34

Роман Пиріг*

радник відділу Аравійського півострова П'ятого територіального департаменту
Міністерства закордонних справ України

Індійська дипломатична місія до імператора Октавіана Августа в дзеркалі індоєвропейських контактів

Анотація. У статті досліджуються можливі мотиви дипломатичних контактів між імперським Римом і древньою Індією в часи імператора Октавіана Августа (27 р. до н.е. – 14 р. н.е.). Наявність активних зв'язків між Середземномор'ям і Індостаном в античний період є недостатньо вивченою сторінкою історії, що свідчить про існування спільного індоєвропейського економічного та культурного простору. Актуальність дослідження пов'язана, зокрема, із зростанням інтересу до витоків індоєвропейської спільності на тлі останніх відкриттів у галузі геноміки та генографії. Автор аналізує економічне підґрунтя відносин між Середземномор'ям і державами Індостану, привертаючи увагу до активного розвитку торговельних зв'язків між ними, що став можливим завдяки освоєнню навігації Індійським океаном, включенню Єгипту до складу Римської імперії та високому попиту на індійські спеції серед римлян. Порівнюється потуга Риму та Індії, як домінуючих економік античного світу, описується вплив торгівлі на культурні обміни між ними. Детально досліджуючи наявні історичні джерела та свідчення про індійську дипломатичну місію до імператора Октавіана Августа, автор описує її можливі причини, політичні та ідеологічні наслідки для Імперії. Наводиться версія щодо скіфського походження царя Пора та його можливого прагнення укласти військовий союз з Римом. Для кращого розуміння контексту події окремо йдеться про ритуальні традиції римської дипломатії. Серед цікавих деталей індійського посольства привертається увага до самоспалення одного з його членів – Зарманохега. Автор зупиняється на можливих мотивах його вчинку, історії ритуальних самогубств, зв'язку з культом Гермеса і Елевсинськими містеріями, звертається до історичних записів про аналогічні вчинки індійських аскетів і правителів. Виокремлюючи індійську місію як яскраву сторінку у відносинах між західним і східним краєм індоєвропейського простору, автор статті вписує цю подію в ширший контекст, що починається з перших контактів між еллінами і індійцями, зафіксованих істориками під час військового походу Александра Македонського, і закінчується колонізацією Індії європейськими державами та ренесансом інтересу європейців до індійської релігії та культури. Стаття зацікавить спеціалістів з історії дипломатії, культурології та компаративістики

Ключові слова: дипломатія стародавнього Риму, стародавня Індія, імператор Октавіан Август, Александр Македонський, Елевсинські містерії

Вступ

Ані життя, ані історичний процес не рухаються по колу, але в їх ритмі впізнаємо певну повторюваність, циклічність. Наприкінці 1 ст. до н.е. – на початку 1 ст. н.е. завдяки злету Римської цивілізації античний світ вступив у нову епоху глобалізації та процвітання, яку характеризували встановлення тривалого миру, розквіт торгівлі, активні міжнародні обміни [1]. У рядках поета Катулла, який подумки мандрує «від моря Індійського, що рве та бурхає» на «острів Британський, далекий і дикий» [2] проглядаємо обриси римської ойкумени, що включає весь індоєвропейський простір. Між двома краями цього простору – Середземномор'ям і Індостаном налагоджуються активні контакти, яскравим свідченням яких є індійська дипломатична місія до імператора Октавіана Августа у 20-х рр. 1 ст. до н.е., описана у цій статті.

Ця тема назагал є слабо висвітленою у вітчизняній та зарубіжній літературі. Зазвичай, дослідники

торкаються її побіжно, розглядаючи на тлі більш важливих історичних подій того часу. Окрему розвідку авторства Осмонда де Бовуара Пріо було опубліковано в 1860 р. у виданні «*The Journal of the Royal Asiatic Society of Great Britain and Ireland*» [12]. У ній британський вчений висловлює думку, що індійську місію було організовано грецькими купцями Александрії, яким вдалося переконати в її доцільності свого торгового партнера – раджу однієї з держав на території Північної Індії. Обґрунтовуючи її виключно комерційними мотивами, що полягали в налагодженні прямої торгівлі між Середземномор'ям та Індією без арабського посередництва, Пріо, втім, припускає і наявність певних політичних міркувань. На його думку, вони обумовлювалися бажанням александрійців, які під час громадянської війни 31–30 рр. до н.е. підтримували Марка Антонія і Клеопатру, догодити переможцю Октавіану. Як побачимо

Стаття надійшла: 10.07.2021, Доопрацьовано: 15.08.2021, Схвалено до друку: 20.09.2021

Рекомендоване цитування:

Пиріг Р. Індійська дипломатична місія до імператора Октавіана Августа в дзеркалі індоєвропейських контактів. *Зовнішні справи*. 2021. Т. 31, № 5. С. 28–34.

*Відповідальний автор

далі, індійське посольство і справді широко використовувалося в Римі для пропаганди імперської величі.

77-й британський прем'єр-міністр Борис Джонсон у книзі «Омріяний Рим» [1], наче підтверджуючи паліндромну максимуму *Roma sumtus amor*, розглядає *Pax Romana* як певний еталон зв'язаності, до якого намагаються у подальшому наблизитися всі паневропейські інтеграційні проекти, включно з Європейським Союзом. Одним з його ключових елементів був культ імператора як «сина бога», що, на думку Джонсона, у подальшому знайшло відображення у догмах християнської релігії, як альтернативі панівній римській ідеології. Йдучи за такою логікою, індійська дипломатична місія, поряд з посольствами парфян і саків, легітимізуючи божественну владу Августа, є своєрідною предтечею місії трьох царів (мудреців) зі Сходу до Ісуса, як майбутнього *Rex Iudaeorum* і володаря світу.

Автор блогу «*Weapons and Warfare*» припускає, що завданням індійської місії могло бути укладення військовий союзу з Римом проти спільного ворога – парфян [13]. Визнаючи важливість економічних, військово-політичних та ідеологічних мотивів, у цій статті автор пропонує подивитися на індійську місію під дещо іншим кутом, акцентуючи увагу на тому, що сьогодні можна було б віднести до «культурної дипломатії». Чому найвідомішим членом місії став Зарманохег – не політична, а духовна фігура? Чому його разом з імператором Августом ініціюють в Елевсинські містерії і для чого він здійснює вогняну самопожертву?

Намагаючись наблизитися до відповідей на ці запитання, автор ставить перед собою мету вписати своє дослідження у ширший контекст індоевропейських контактів. Останніми роками в Україні зростає інтерес як до античної культурної спадщини, так і до індоевропейської компаративістики [25]. Відтак, стаття буде актуальною для фахівців у галузі історії дипломатії та широкого кола дослідників.

Економічне підґрунтя відносин між Середземномор'ям і Індією

Першими безпосередніми знаннями про Індію елліністичний світ завдячує війнам Александра Македонського. Завдяки свідченням учасників його Індійського походу (327–325 роки до н.е.) грекам вдалося скласти уявлення про географію, культуру та суспільний устрій тодішнього Пенджабу і долини Інду (нині територія Пакистану), однак відомості про решту Індії були вкрай обмеженими і доволі суперечливими. Страбон (64/63 роки до н.е. – 24 рік н.е.), який зібрав наявні дані про Індію («Географія», т. 15), скаржиться на брак інформації [3], суперечності та явні перебільшення у свідченнях македонян стосовно цієї країни. На завойованих Александром землях з часом постали Греко-Бактрійське і Греко-Індійське царство, де відбувався цікавий синтез грецької та індійської культур, значного поширення набув буддизм. Утім, не лише війни сприяли відкриттю Індії Заходом. Іншим важливим джерелом інформації були торговельні контакти.

Торгівля між Єгиптом і портами на західному узбережжі Індії, яка велася через Аден і була доволі

активною в часи Птолемеїв, набула нового розмаху після завоювання Єгипту Римом. За свідченням Страбона [3], кількість кораблів, які відпливали звідти до Індії, зростає у шість разів. За часів Імперії відновлено Канал фараонів, що сполучав Середземне та Червоне моря, і отримав назву ріки Траяна. Основним індійським товаром були прянощі, насамперед перець, імбир, гвоздика, кардамон, які не росли у Середземномор'ї. Рим також імпортував з Індії коштовне каміння, перли, екзотичних тварин, цукор, червоне дерево, бавовну, фрукти, барвник індиго, слонову кістку. Через індійські порти постачалися й товари з Китаю, зокрема шовк. Товари з Індії також потрапляли на ринок Імперії сухопутним шляхом. Основними центрами продажу індійського краму були Александрія і Пальміра. До Індії експортували італійське вино, метали, скло, текстиль, червоний корал, мистецькі вироби. Серед індійських вельмож стають престижними грецькі рабині. В часи імператора Августа лише з єгипетського порту Мйос Хормос щорічно відпливало до Індії близько 120 суден [3] – іншим важливим портом на Червоному морі, що обслуговував східний напрям, була Береніка. Швидкому розвитку торгівлі сприяла сезонна зміна напрямку мусонів в Індійському океані, яка полегшувала навігацію в обидва боки.

Сальдо товарообігу було на індійську користь. Пліній Старший скаржиться, що через любов римських жінок до екзотичних товарів і предметів розкоші з Індії, Китаю та Аравії Рим щорічно втрачав золотом 100 млн сестерцій [4]. Водночас податки на імпорту були важливим джерелом надходжень до бюджету Імперії, допомагаючи утримувати її військову машину. Щоб краще уявити масштаби, варто зазначити, що станом на початок нашої ери населення Римської імперії могло нараховувати близько 45 млн чоловік, населення Великої Індії – 60 млн (за максимальними оцінками – 60 і 75 млн чоловік відповідно), складаючи сукупно від половини до 1/3 населення світу. Стосовно економічного потенціалу, за оцінкою А. Меддісона [5], ВВП на душу населення в Римі та Індії, станом на 1 рік н.е., складав 570 і 450 доларів США відповідно (в цінах 1990 року); частка Індії і Риму в глобальному ВВП – 32 % і 23,7 % відповідно (номінальний ВВП Індії та Риму – 33,75 і 25 млрд доларів США відповідно).

Торгівля з Римом збагатила індійських правителів і сприяла підйому місцевої культури, а також міжкультурним обмінам. Серед руїн Помпеї знайдено скульптуру в індійському стилі, названу помпейською Лакшмі. Згідно з традицією, 52 року приніс християнство до Індії апостол Фома.

Римські джерела про індійську дипломатичну місію

Активні торговельні зв'язки вилилися й у дипломатичні контакти, які описують римські джерела [3; 6–10]. Йдеться про індійське посольство до імператора Августа. Через певні розбіжності у свідченнях достеменно не відомо, йдеться про одну подію чи індійських місій було декілька. Сам Октавіан Август у «*Res Gestae Divi Augusti*» свідчить [11], що часто приймав індійські делегації, наголошуючи, що такі офіційні контакти трапилися

вперше в римській історії саме за його правління. Повідомлення з індійських джерел про ці події відсутні.

Светоній [10] і Луцій Флор [7] згадують індійське посольство в переліку делегацій до Августа від інших народів. Флор уточнює, що серед дарів, які воно привезло, були слони, коштовне каміння і перли. За його словами, подорож індійських посланців зайняла чотири роки і ці зусилля, самі по собі, стали найціннішим дарунком для імператора. Втім, якщо слони пережили таку тривалу подорож, то це теж було неабияким здобутком.

Більш цілісну картину про індійське посольство можна скласти завдяки описам Страбона [3] і Діона Кассія, визначальні деталі яких збігаються [6]. Водночас останній серед подарунків називає тигрів, яких, мовляв, вперше побачили римляни, про що, однак, не пише Страбон. Він згадує лише про великих змій, черепаху і куріпку. Обидва стверджують, що делегація подарувала імператору чоловіка, народженого без рук, який водночас вправно користувався ногами, стріляючи ними з лука, кидаючи спис і граючи на трубі. За свідченнями сучасників [10], Август не любив людей з фізичними вадами, але справді захоплювався дивовижними тваринами. Страбон сам бачив цього незвичного чоловіка, якого греки назвали «живим Гермесом», оскільки в Елладі безрукі стовпи «герми» с наверхами у вигляді скульптурної голови традиційно присвячували Гермесу. Ймовірно, подаровані індійцями тварини також мали символічну причетність до цього бога-посланця, який опікується кордонами, дорогами та торгівлею – одними з атрибутів Гермеса, крім герми, є черепаха, півень та обплетений зміями кадуцей.

Ця індійська делегація, яку зустрів в Антіохії Микола Дамаський, складалася з трьох посланців – інші не пережили подорожі. Вони мали з собою написаний на шкірі (нетиповий для Індії матеріал для письма) грецькою мовою лист від індійського царя Пора (*Poros*), у якому той пропонував цезарю дружбу, давав дозвіл на прохід своєю територією та запевняв у підтримці всіх його справедливих починань. Пор називає себе сувереном 600 правителів. В іншому місці Страбон подає його ім'я як Пандіон [7], тому можливо йдеться про представника тамільської династії Пандья, яка правила на Півдні Індії. У цьому випадку мотивація Пандіона мала б бути винятково комерційною [12]. За іншою версією [13], посольство було направлено правителем Індо-скіфського царства (ймовірно Азом II), і мало на меті встановлення військового союзу з Римом супроти парф'ян, які тиснули індо-скіфів. Це частково підтверджується походженням одного з членів делегації Зарманохега, про якого йтиметься нижче. Непрямим доказом може бути й те, що Светоній у реченні про іноземні посольства, які прийняв Август, справді ставить поруч індійців і саків (скіфів) [10].

Як впливає з опису Діона Кассія [6], зустріч цезаря з індійською делегацією відбулася взимку 20–19 р. до н.е. на о. Самос. Хоча Оросій пише [8], що Август приймав делегацію скіфів та індійців в Іспанії, а Єронім Стридонський датує зустріч 26 роком до н.е. [12], (того року принцепс керував в Іспанії військовою кампанією проти кантабрів), як зазначалося вище, немає

певності, що йдеться про ту саму делегацію. Крім того, пізніші історики могли помилятися щодо локалізації і датування події.

Самоспалення Зарманохега

Сенсацією в Афінах, куди прибув Август, став вчинок одного з членів індійської делегації, названого греками Зарманохегом (Зармар – за версією Діона), який привселюдно спалив себе на вогнищі. На могилі цього гімносфіста (з часів Александра греки називали індійських аскетів «голими філософами») було написано, що він увіковічив себе згідно з традиціями своєї країни. В епітафії на могилі Зарманохега в Афінах, про яку Плутарх сто років потому згадує як про місцеву пам'ятку [9], батьківщиною аскета було названо Баргосу (нині – порт Бхаруч в індійському штаті Гуджарат). Діон серед можливих мотивів вчинку Зарманохега називає [6] амбіції, старість або самопожертву для блага імператора та афінян, вказуючи, що перед смертю його було ініційовано в Елевсінські містерії, позачергово організовані афінянами для Октавіана Августа – першу посвяту принцепс отримав після перемоги над Марком Антонієм у битві при Акції 31 року до н.е. Цей факт заслуговує на окрему увагу, адже Елевсінські містерії, які Ціцерон вважав найкращим з того, що Афіни подарували світу, були центральною духовною подією елліністичної цивілізації [14]. Як правило, варварів, тобто людей, що не належали до греко-римської культури, не допускали до участі в цьому обряді. Тим більше незвичною виглядає одночасна участь імператора в містичному обряді разом з посланцем іншої країни. Політично ініціація в Елевсінські містерії, яка провіщала безсмертя, була для Августа, як і для наступних імператорів Риму, одним із засобів легітимізації божественного статусу своєї влади (*Divi filius*).

Символіка Гермеса, яку спостерігаємо в подарунках індійської делегації, чітко простежується і в Елевсінських містеріях. Гермес є «психопомпом» – провідником душ у загробному світі, а Елевсінські містерії пов'язані з пошуком Деметрою Персефони в царстві мертвих, відтак символічною смертю і духовним відродженням. Саме Гермесу за велінням Зевса Аїд передає звільнену Персефону. Один з чотирьох жерців під час містерій обов'язково мав належати до роду Кериків, які вели свій родовід від Гермеса та Аглаври – афіняни вважали, що самопожертва Аглаври колись врятувала їхнє місто. Гермес Трісмегіст міг бути однією з ланок, що зв'язувала Елевсінські містерії з єгипетськими культами.

Стосовно самоспалення Страбон згадує [3], що зазвичай воно здійснювалося індійськими аскетами у разі хвороби, але могло бути й вершинним проявом самоконтролю і зневаги до смерті. Індійський мудрець Калан, який супроводжував Александра Македонського, спалив себе в Сузах 323 року до н.е., пророкуючи смерть Александра у Вавілоні. Стосовно вчинку Зарманохега Страбон припускає [3], що він вирішив піти з життя, досягнувши піку своєї удачі, що, можливо, перегукується з пізнішими міркуваннями Марка Аврелія [15]: «...якщо ж відчуєш, що падаєш, ...то май рішучість перейти до якогось закутку... або ж навіть негайно зовсім

відійти з цього світу без пристрасі». Що насправді спонукало Зарманохега до самогубства, достоту не відомо. Кажуть, він увійшов у вогонь усміхненим. Так само навіть не здригнувся, палаючи у багатті, незворушний Калан. Тема самогубства не була табуована в античному світі, греків шокував радше обраний індійським аскетом спосіб – чи не найболючіший з усіх відомих.

Стосовно релігійної приналежності Зармара / Зарманохега, ім'я якого виводять від «шрамана» або «шрамана ачарья» (наставник шраманив) [16], більшість дослідників припускає [17], що він був буддистом. Попри наголос у дгармічних релігіях на принципі ахімси – ненасильства (зокрема стосовно власного тіла), буддизм і справді має доктринальну основу для практики ритуального самоспалення [18]. Вона ґрунтується на Лотосовій сутрі (ч. 23), де описана історія бодгісатви Царя Медицини, який спалив своє тіло як посвяту Будді [19]. Сутра заохочує адептів до наслідування цього акту (жертвування найціннішим) як найвищим благодійництвом і виявом співчуття до всіх живих істот. Практика набула доволі широкого поширення у китайському буддизмі. У наш час значний резонанс мали випадки самоспалення тибетських ченців з виразним політичним контекстом [20].

У традиції індуїзму агніправеша (смерть через самоспалення), з огляду на очисні властивості вогню (Іша-Упанішада 17, 18 [21]), була шляхетним способом самогубства, мотивованого зреченням, хворобою або нездатністю виконувати свої обов'язки, хоча більш поширеними способами були втоплення у священній річці або голодування до смерті. 1001 року закінчив життя самоспаленням індійський цар Джаяпала. Також усім добре відома традиція саті – самоспалення вдів в Індії, заборонена Британським Раджем 1829 року (цікаво, що в «Стратегіконі» візантійського імператора Маврикія зазначається, що вдови праслов'ян – антів – умертвляли себе задушенням [22]).

Результати індійської місії

Повертаючись до індійської делегації, зазначимо, що, за свідченням Діона [6], результатом її зустрічі з Августом стало укладення договору про дружбу, відтак візит можна вважати успішним. Утім, такі договори про дружбу, які укладав Рим, зазвичай були лише виявом довіри і не містили конкретних зобов'язань. Тому, якщо гіпотетично індійська сторона прагнула союзу з Римом проти Парфійського царства, то цієї мети досягти їй не вдалося, адже Август обрав лінію примирення з парфянами. Водночас індійське посольство мало для Риму важливе символічне значення, засвідчуючи велич сталої імперії. За час свого правління імператор Август тричі закриває двері храму Януса, сигналізуючи кінець воєн і початок епохи *Pax Romana*. Дипломатичні місії від індійців, бастарнів, скіфів, сарматів (три останні народи проживали на території сучасної України), іберів, кавказьких албанців, парфян і мідійців наче скріплювали новий світопорядок з Римом в його центрі. Августа не даремно називають майстром пропаганди – дипломатичні успіхи були вдало використані при формуванні новопосталої імперської культури [1].

Варто зазначити, що римляни поважно ставилися до дипломатії – дії щодо оголошення війни, укладення миру і договорів з іншими народами мали священний характер і мали відповідати волі богів. Уже наступний після Ромула римський цар Нума Помпілій заснував окрему колегію жреців-феціалів, які опікувалися сакральним правом *ius fetiale*, відповідаючи за правомірність міжнародних актів Риму [23]. 32 року до н.е. Октавіан Август, відновивши цю давню республіканську інституцію, сам став феціалом. Наприкінці власного життя він згадає всі свої дипломатичні здобутки, ретельно перелічуючи делегації країн і правителів, які він прийняв [11].

Висновки

Насамкінець спробуємо означити спільні риси в контактах з індійською цивілізацією Александра та Августа, що виражені в дзеркальному протиставленні. Александр намагається силою взяти індійські царства і, загалом, зазнає невдачі. Його взаємодія з Пором, хоч і закінчується дружбою, початково відбувається через важку битву на Гідаспі, в якій македонський полководець зазнає поранення і втрачає свого улюбленого коня Буцефала. До Августа Індія приходить сама, а Пор добровільно пропонує дружбу і союз. Іншим світлом фортуни сяють і два людських факели. Мудрець Калан, спалюючи себе, пророкує передчасну смерть «сина Зевса» та, відтак, розпад його імперії. Шрамана Зарманохег, пройшовши ініціацію в Елісінські містерії, наче здійснює самопожертву на благо афінян і «сина Аполлона», який після цього живе ще довгі роки, а Римська імперія підіймається на пік своєї величі. Індійський похід Александра покладає початок індо-європейським контактам, торгівля ж з Індією за часів Августа та його наступників процвітає і набуває нечуваного раніше розмаху.

Походи Александра, торгівля, дипломатія та духовні впливи зробили Індію частиною античної ойкумени, в якій вона поставала як таємничий край світу. Цей наратив зберігався в європейській думці аж до епохи Великих географічних відкриттів, рушієм якої став рух на Схід (а також, парадоксально, на Захід), до Індії. Звідти в європейській свідомості мав прийти на допомогу християнській Європі «володар Трьох Індій» пресвітер Іоанн. І якщо Заходу все таки вдалося завойовувати цю неприступну колись землю, то і вона зуміла підкорити собі уми. 1767 року ієзуїт Гастон-Лоран Керду, а 1786-го сер Вільям Джонс [24] доводять спільність походження санскриту, латини та інших європейських мов, відкриваючи епоху індо-європейських досліджень і нового захоплення індійською культурою. Жорж Дюмізель привернув увагу до спільних для індоєвропейських народів концепцій у царині сакрального [25], доводячи глибокий зв'язок між ними не лише на мовному, а й на ментальному рівнях. Картографування поширення гаплогруп і вивчення ДНК древніх людей додало аргументаційної бази гіпотезам щодо шляхів міграції предків європейців і індоарійців.

Дієвий, раціоналістичний Захід усе більше потребує споглядального, медитативного Сходу. Схід прагне модернізації, яка б не зруйнувала його духовне ядро.

Через призму індоєвропейської близькості як взаємне притягування, так і принципові відмінності між обома світами бачаться вже у діалектичній єдності, а не категоричному протиставленні [26]. Якщо за древніх часів понад усе цінувалися індійські прянощі, без яких були б неповноцінними вишукані європейські страви, то сучасну кухню ідей вже важко уявити без йоги, карми, реінкарнації чи сансари. Недивно, адже, перефразовуючи Г. Гачева [27], Індія – духовний корінь світу, що одвіку прописаний в магічних рецептах буття.

Що стосується дипломатії, то, як видно з історії, вона має справу не лише з просуванням політичних

чи економічних інтересів, але й, часом, речами доволі загадковими. Індійська дипломатична місія до римського цезаря, попри скупість історичних відомостей про неї, має важливе значення для індоєвропейських досліджень. Найважливіший висновок, який робимо з неї – попри величезну віддаль між сторонами, вони розмовляють однією мовою. І справа не лише в грецькій мові листа Пора Августу, чи універсальному лексиконі комерційних інтересів. У царині сакрально-символічного теж спостерігаємо очевидну спільність, яка не до кінця зрозуміла нам, але, схоже, легко поділяється учасниками.

Список використаних джерел

- [1] Джонсон Б. Омріяний Рим. Харків: Віват, 2020. 256 с.
- [2] Катулл Г.В. Поезії. URL: https://www.ae-lib.org.ua/texts/catullus_carmina_by_zero_v_ua.htm (дата звернення: 15.08.2021).
- [3] Strabo. Geography. London: George Bell & Sons, 1903. Vol. XV. URL: <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0239> (accessed date 15.08.2021).
- [4] Pliny the Elder. The natural history. London: Taylor and Francis, 1855. Vol. XII. URL: <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.02.0137%3Abook%3D12%3Achapter%3D41> (accessed date: 15.08.2021).
- [5] Maddison A. Contours of the world economy, 1–2030 AD: Essays in macro-economic history. Oxford: Oxford University Press, 2007. 432 p.
- [6] Cassius D. Roman history. Cambridge: Harvard University Press, 1989. Vol. LIV. 498 p.
- [7] Florus L.A. Epitome of Roman history. Cambridge: Harvard University Press, 1929. 400 p.
- [8] Orosius P. The seven books of history against the pagans. Washington: CUA Press, 1964. 438 p.
- [9] Plutarch. Plutarch's lives: Lives of the noble Grecians and Romans. Scotts Valley: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2017. 406 p.
- [10] Tranquillus G.S. The lives of the twelve Caesars. Los Angeles: Enhanced Media Publishing, 2016. Vol. II. 302 p.
- [11] Augustus. Res Gestae divi Augusti: Text, translation, and commentary. Cambridge: Cambridge University Press, 2018. 331 p.
- [12] Priaulx O. On the Indian embassy to Augustus. *Journal of the Royal Asiatic Society*. 1860. Vol. 17. P. 309–321.
- [13] The Saka Kingdom and Imperial Rome. Weapons and Warfare. URL: <https://weaponsandwarfare.com/2018/12/29/the-saka-kingdom-and-imperial-rome/> (accessed date: 15.08.2021).
- [14] Cicero M.T. Cicero: On the commonwealth and on the laws. Cambridge: Cambridge University Press, 2017. 276 p.
- [15] Аврелій М. Розмисли наодинці з собою. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2020. 208 с.
- [16] Eliot Ch. Hinduism and Buddhism: An historical sketch. Scotts Valley: CreateSpace Independent Publishing Platform, 2016. 184 p.
- [17] Beckwith C.I. Greek Buddha: Pyrrho's encounter with early Buddhism in Central Asia. New Jersey: Princeton University Press, 2015. 304 p.
- [18] Kitts M. Martyrdom, self-sacrifice, and self-immolation: Religious perspectives on suicide. Oxford: Oxford University Press, 2018. 360 p.
- [19] Iketa D. The Lotus Sutra and its opening and closing sutras. Tokyo: Soka Gakkai, 2009. 417 p.
- [20] Carrico K. Tibetan Buddhist self-immolation. *Oxford handbooks online* / Ed. by M. Juergensmeyer. Oxford: Oxford University Press, 2015. P. 1–31.
- [21] Vasu S.C. Isopanisad (Madhva commentary). URL: <https://www.wisdomlib.org/hinduism/book/isopanisad-madhva-commentary> (accessed date: 15.08.2021).
- [22] Maurice. Strategikon. Handbook of Byzantine military strategy. Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 2001. 208 p.
- [23] Salerno E. Rituals of war. The fetiales and Augustus' legitimisation of the civil conflict. URL: https://www.academia.edu/37354506/Rituals_of_War_The_fetiales_and_Augustus_legitimation_of_the_civil_conflict (accessed date: 15.08.2021).
- [24] Godfrey J.J. Sir William Jones and Père Coeurdoux: A philological footnote. *Journal of the American Oriental Society*. 1967. Vol. 87, No. 1. P. 57–59.
- [25] Дюмізель Ж. Мітра – Варуна: нарис про дві індоєвропейські репрезентації суверенітету. Київ: Пломінь, 2019. 248 с.
- [26] Курінський В. Самоосвітні роздуми. Київ: Самміт-книга, 2021. 256 с.
- [27] Гачев Г.Д. Образы Индии (опыт экзистенциальной культурологии). Москва: Наука, 1993. 393 с.

References

- [1] Johnson, B. (2020). *The dream of Rome*. Kharkiv: Vivat.
- [2] Catullus, G.V. (1968). *Poetry*. Retrieved from https://www.ae-lib.org.ua/texts/catullus_carmina_by_zero_v_ua.htm.
- [3] Strabo. (1903). *Geography* (Vol. XV). London: George Bell & Sons. Retrieved from <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.01.0239>.
- [4] Pliny the Elder. (1855). *The natural history* (Vol. XII). London: Taylor and Francis. Retrieved from <http://www.perseus.tufts.edu/hopper/text?doc=Perseus%3Atext%3A1999.02.0137%3Abook%3D12%3Achapter%3D41>.
- [5] Maddison, A. (2007). *Contours of the world economy, 1–2030 AD: Essays in macro-economic history*. Oxford: Oxford University Press.
- [6] Cassius, D. (1989). *Roman history* (Vol. LIV). Cambridge: Harvard University Press.
- [7] Florus, L.A. (1929). *Epitome of Roman history*. Cambridge: Harvard University Press.
- [8] Orosius, P. (1964). *The seven books of history against the pagans*. Washington: CUA Press.
- [9] Plutarch. (2017). *Plutarch's lives: Lives of the noble Grecians and Romans*. Scotts Valley: CreateSpace Independent Publishing Platform.
- [10] Tranquillus, G.S. (2016). *The lives of the twelve Caesars* (Vol. II). Los Angeles: Enhanced Media Publishing.
- [11] Augustus. (2018). *Res Gestae divi Augusti: Text, translation, and commentary*. Cambridge: Cambridge University Press.
- [12] Priaulx, O. (1860). On the Indian embassy to Augustus. *Journal of the Royal Asiatic Society*, 17, 309–321.
- [13] The Saka Kingdom and Imperial Rome. Weapons and Warfare. (2018). Retrieved from <https://weaponsandwarfare.com/2018/12/29/the-saka-kingdom-and-imperial-rome/>.
- [14] Cicero, M.T. (2017). *Cicero: On the commonwealth and on the laws*. Cambridge: Cambridge University Press.
- [15] Aurelius, M. (2020). *Think alone with yourself*. Kharkiv: Family Leisure Club.
- [16] Eliot, Ch. (2016). *Hinduism and Buddhism: An historical sketch*. Scotts Valley: CreateSpace Independent Publishing Platform.
- [17] Beckwith, C.I. (2015). *Greek Buddha: Pyrrho's encounter with early Buddhism in Central Asia*. New Jersey: Princeton University Press.
- [18] Kitts, M. (2018). *Martyrdom, self-sacrifice, and self-immolation: Religious perspectives on suicide*. Oxford: Oxford University Press.
- [19] Iketa, D. (2009). *The Lotus Sutra and its opening and closing sutras*. Tokyo: Soka Gakkai.
- [20] Carrico, K. (2015). Tibetan Buddhist self-immolation. In M. Juergensmeyer (Ed.), *Oxford handbooks online* (pp. 1–31). Oxford: Oxford University Press.
- [21] Vasu, S.C. (1909). *Isopanisad (Madhva commentary)*. Retrieved from <https://www.wisdomlib.org/hinduism/book/isopanisad-madhva-commentary>.
- [22] Maurice. (2001). *Strategikon. Handbook of Byzantine military strategy*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- [23] Salerno, E. (n.d.). *Rituals of war. The fetiales and Augustus' legitimisation of the civil conflict*. Retrieved from https://www.academia.edu/37354506/Rituals_of_War_The_fetiales_and_Augustus_legitimation_of_the_civil_conflict.
- [24] Godfrey, J.J. (1967). Sir William Jones and Père Coeurdoux: A philological footnote. *Journal of the American Oriental Society*, 87(1), 57–59.
- [25] Dumezil, G. (2019). *Mitra – Varuna: An essay on two Indo-European representations of sovereignty*. Kyiv: Plomin.
- [26] Kurinskyi, V. (2021). *Self-educational reflections*. Kyiv: Sammit-knyha.
- [27] Gachev, G.D. (1993). *Images of India (the experience of existential cultural studies)*. Moscow: Nauka.

Roman Pyrih

*Counsellor of the Arabian Peninsula Division Fifth Territorial Department
of the Ministry of Foreign Affairs of Ukraine*

Indian Diplomatic Mission to Emperor Octavian Augustus: Indo-European Contacts

Abstract. This study explores the possible motives of diplomatic contacts between imperial Rome and ancient India during the reign of Emperor Octavian Augustus (27 BC-14 AD). The existence of active ties between the Mediterranean and Hindustan in ancient times is an understudied page of history, which indicates the existence of a common Indo-European economic and cultural space. The relevance of this study is due, in particular, to the growing interest in the sources of the Indo-European community against the background of recent discoveries in the field of genomics and genography. The author analyses the economic basis of relations between the Mediterranean and the Hindu states, addressing the active development of trade relations between them, made possible by the development of navigation in the Indian Ocean, the incorporation of Egypt into the Roman Empire and high demand for Indian spices among the Romans. The study compares the power of Rome and India, as the dominant economies of the ancient world, and describes the influence of trade on cultural exchanges between them. Thoroughly examining the available historical sources and evidence of the Indian diplomatic mission to the Emperor Octavian Augustus, the author describes its possible causes, political and ideological consequences for the Empire. There is a version about the Scythian origin of King Porus and his possible desire to conclude a military alliance with Rome. To better understand the context of the event, the ritual traditions of Roman diplomacy are discussed separately. The interesting details of the Indian embassy include the attention to the self-immolation of one of its members – Zarmanoheg. The author contemplates the possible motives for his actions, the history of ritual suicides, the connection with the cult of Hermes and the Eleusinian Mysteries, refers to historical records of similar actions of Indian ascetics and rulers. Highlighting the Indian mission as a bright page in the relations between the western and eastern edges of the Indo-European space, the author of this paper puts this event in a broader context, beginning with the first contacts between Greeks and Indians recorded by historians during Alexander the Great's military campaign and ending with the colonisation of India by European powers and the renaissance of European interest in Indian religion and culture. The article will be of interest to specialists in the history of diplomacy, culturology and comparative studies

Keywords: diplomacy of ancient Rome, ancient India, Emperor Octavian Augustus, Alexander the Great, Eleusinian Mysteries
